

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

“Təsdiq edirəm”

Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə
prorektor v. i. e. dos. Z. İ. Məmmədov
“14” fevral 2025-ci il.

Fənn sillabusu

İ. tisaslaşma: 060103-İngilis dilinin tədrisi metodikası və metodologiyası (magistratura)

Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil

Kafedra: Xarici dillər və tərcümə

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: *Praqmatikanın əsasları (Ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsi-İngilis dilinin tədrisi metodikası və metodologiyası ixtisaslaşmasının tədris planı və fənn proqramına uyğundur. 2025-ci il Dövlət standartına uyğun)*

Kodu: MİF-B04.3

Tədris ili: I (2024-2025)

Semestr: II

Tədris yükü: Ümumi-240 saat. Auditoriya saati - 45 saat (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 8

Auditoriya №: 207

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: **Haşım Əkbərov**, baş müəllim

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Əli Məmmədov k., 40

Məsləhət günləri və saati: I gün, saat: 14⁰⁰

E-mail ünvanı: hashim.akbar@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Laurence R. Horn and Gregory Ward, The Handbook of Pragmatics, -2004
2. Krashen S., Principles and practice in second language acquisition. Oxford: Pergamon, 1982.
3. Krashen S., Second language acquisition and second language learning. University of Southern California, 2002.
4. İ. Abdullayeva, Müasir ingilis və Azərbaycan dillərində müraciət bildirən sözlərin praqmatik xüsusiyyətləri - Atatürk Mərkəzi, AMEA, Bakı, 2012
5. Laimutis Valeika Daiva Verikaitė, An Introductory Course in Linguistic Pragmatics, Vilnius, 2010

IV. Fənnin təsviri və məqsədi: Tələbələrin xarici dil bacarığını inkişaf etdirmək üçün müasir lingvistik nəzəriyyələr əsasında öyrədilən dilin bütün aspektlərinin təhlilini və şərhini həyata keçirmək lazımdır. Metodist magistrantlar və dil öyrənənlər və ya dil daşıyıcıları arasındakı praqmatik interaksionalardan xəbərdar olmalıdırlar.

İkinci dilin mənimsənilməsi ilə bağlı tədqiqat hər bir şəxsin professional inkişafı üçün əsas meyarları təklif edir, tələbələrin ingilis dilini tədris edən bir mütəxəssis kimi, bir çox beynəlxalq kontekstlərlə əlaqəli tədqiqatçı kimi yetişməsinə imkan yaradır. Müasir təlim prosesində öyrənənlərin istiafdə etdiyi dil başa düşməyə vasitəçilik etməklə onların dərs prosesində aktiv iştirakçılara çevrilməsinə gətirib çıxarır.

Bu fənnin tədrisi magistratura səviyyəsinin I tədris ilinin II semestrində 45 saat (30 saat mühazirə, 15 saat seminar) nəzərdə tutulmuşdur. Tədris kursunda praqmatikanın əsasları, onun semantika, dilin leksikonu, məna və anlam ifadəsi ilə tələbələr tanış olurlar.

Fənnin tədris kursu üzrə nəzərdə tutulmuş məsələləri aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq olar:

- Praqmatika və mətn anlayışlarını araşdırmaq;
- Diskurs və praqmatikanı müqayisə etmək;
- Məna və anlamı fərqləndirmək;
- Praqmatik uyğunluğu araşdırmaq

V. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisindən öncədən hər hansı fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

VI. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənnlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, o.cun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokvium nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakı kimidir:

- 10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu açə bilir.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bəlmir.
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bəlmir.
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırmağı bacarmır.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahandan topladığı balın miqdarı 17-dən az olmalıdır. Əks təqdirdə, tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında):

Ümumi balların cəmi	Qiymət (sözlə)	Hərflə
91 - 100	əla	(A)
81 - 90	çox yaxşı	(B)
71 - 80	Yaxşı	(C)
61 - 70	Kafi	(D)
51 - 60	qənaətbəxş	(E)
51- baldan aşağı	qeyri-kafi	(F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim-mövzu planı: Auditoriya saati - 45 (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Nö	Keçiriləcək mövzu və məşğələlərin adı	Müh.	Sem.	Tarix
1.	Mövzu: Pragmatics, its subject matter. Semantics (Meaning). Qısa icmal: What is pragmatics? What does pragmatics include? Semantics as a branch of linguistics. Mənbə: [1, 2, 5]	2	2	
2.	Mövzu: Pragmatics and Grammar. Speech acts. Qısa icmal: Classifications of speech acts. Indirect speech acts. Mənbə: [1, 2, 5]	2		
3.	Mövzu: Performatives in pragmatics. Qısa icmal: These are speech acts of a special kind where the utterance of the right words by the right person in the right situation effectively is (or accomplishes) the social act. Some utterances are not statements or questions but actions. Mənbə: [1, 2, 5]	2	2	
4.	Mövzu: The basic conditions in pragmatics			

	<i>Qısa icmal:</i> Felicity and preparatory conditions <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2		
5.	<i>Mövzu:</i> Conditions for execution and sincerity conditions <i>Qısa icmal:</i> Conditions for execution can assume an exaggerated importance. At a simple level these show that the speaker must really intend what he or she says. <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2	2	
6.	<i>Mövzu:</i> Conversational implicature <i>Qısa icmal:</i> Conversational maxims and the cooperative principles <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2		
7.	<i>Mövzu:</i> Importance of relevance <i>Qısa icmal:</i> Linguists' opinions about relevance in pragmatics. Utterances and searching for relevance <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2	2	
8.	<i>Mövzu:</i> Rhetorical coherence and the given new distinction <i>Qısa icmal:</i> Names and address in rhetorical coherence. Titles and names. <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2		
9.	<i>Mövzu:</i> The politeness principle in pragmatics <i>Qısa icmal:</i> The politeness principle as a series of maxims <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2	2	
10.	<i>Mövzu:</i> Face and politeness strategies <i>Qısa icmal:</i> Face (as in lose face) refers to a speaker's sense of linguistic and social identity. Any speech act may impose on this sense, and is therefore face threatening. <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2		
11.	<i>Mövzu:</i> Brown and Levinson's strategies <i>Qısa icmal:</i> Bald on-record. Positive and negative politeness. Off-Record (indirect) <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2	2	
12.	<i>Mövzu:</i> Deixis in pragmatics <i>Qısa icmal:</i> As "verbal pointing", that is to say pointing by means of language. (here-there-now, I-you-mine-yours, this-that) <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2		
13.	<i>Mövzu:</i> Personal and spatial deixis <i>Qısa icmal:</i> Personal deixis (you-us), Spatial deixis (here-there) <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2	2	
14.	<i>Mövzu:</i> Temporal deixis and phatic tokens <i>Qısa icmal:</i> Psychological distance can apply to temporal deixis as well. We can treat temporal events as things that move towards us (into view) or away from us (out of view). Phatic tokens are ways of showing status by orienting comments to oneself, to the other, or to the general or prevailing situation. <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2		
15.	<i>Mövzu:</i> Pragmatics for exam students and its role in teaching process. Empathy and Direct Discourse Perspectives. <i>Qısa icmal:</i> Pragmatics for exam students. The role of pragmatics in teaching. <i>Mənbə:</i> [1, 2, 5]	2	1	
Cəmi: 45		30	15	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Təlim nəticəsində tələbələrin əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları:

- Praqmatika və mətn anlayışlarını araşdırmaq;
- Diskurs və praqmatikanı müqayisə etmək;
- Məna və anlamı fərqləndirmək;
- Praqmatik uyğunluğu araşdırmaq;

Fənni öyrənməklə tələbə tanış olur:

- Praqmatikanın mahiyyəti və yaranması ilə;
- Praqmatik bilik haqqında anlayışla;
- Praqmatikaya xas olan amillərlə;
- Mətn təhlilinin əsas xüsusiyyətləri ilə.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Praqmatika və mətn anlayışlarını araşdırır;
- Diskurs və praqmatikanı müqayisə edir;
- Məna və anlamı fərqləndirir;
- Praqmatik uyğunluğu araşdırır.

XIII. Tələbənin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollokvium sualları:

I-kollokvium sualları:

1. Pragmatics and its subject matter
2. What does pragmatics include?
3. Speech acts in pragmatics
4. Indirect speech acts
5. Performatives in pragmatics
6. Semantics (Meaning)
7. Semantics as a branch of linguistics
8. Word and Sentence Meanings
9. Pragmatics and Semantics
10. Some Interactions of Pragmatics and Grammar

II-kollokvium sualları:

1. Felicity and preparatory conditions, conditions for execution and sincerity conditions
2. Conversational maxims and the cooperative principles
3. Linguists' opinions about relevance in pragmatics
4. Utterances and searching for relevance
5. Names and address in rhetorical coherence
6. Titles and names
7. The politeness principle as a series of maxims
8. Face and politeness strategies, examples from Brown and Levinson's strategies
9. Personal, spatial and temporal deixis, phatic tokens
10. The role of pragmatics in teaching

XV. İmtahan sualları

1. Pragmatics and its subject matter
2. What does pragmatics include?
3. Speech acts, performatives in pragmatics.
4. Felicity and preparatory conditions, conditions for execution and sincerity conditions
5. Conversational maxims and the cooperative principles
6. Linguists' opinions about relevance in pragmatics
7. Utterances and searching for relevance
8. Names and address in rhetorical coherence. Titles and names.
9. The politeness principle as a series of maxims
10. Face and politeness strategies, examples from Brown and Levinson's strategies
11. Personal, spatial and temporal deixis, phatic tokens

12. Pragmatics for exam students
13. The role of pragmatics in teaching
14. General aspects of conversation
15. Means of expressing politeness
16. General aspects of presupposition
17. Reference in the non-linguistic situation
18. Pragmatics of Language Performance
19. Some Interactions of Pragmatics and Grammar
20. Pragmatics and Argument Structure
21. Pragmatics and the Lexicon
22. Pragmatics and Semantics
23. Pragmatic Aspects of Grammatical Constructions
24. Definiteness and Indefiniteness
25. Topic and Focus
26. Empathy and Direct Discourse Perspectives
27. Historical Pragmatics
28. Relevance Theory and the Saying/Implicating Distinction
29. Opacity and Presuppositions
30. Word and Sentence Meanings

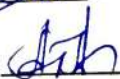
XVI. Bilet forması:

1. Nəzəri sual
2. Nəzəri sual
3. Nəzəri sual
4. Nəzəri sual
5. Nəzəri sual

“Praqmatikanın əsasları” fənninin sillabusu 060103–İngilis dilinin tədrisi metodikası və metodologiyası (magistratura) ixtisaslaşmasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Xarici dillər və tərcümə” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (14 fevral 2025-ci il, protokol № 06).

Müəllim: b/m H.L.Əkbərov

Kafedra müdiri: b/m H.L.Əkbərov

Ganz oben
oben: auf der E-S. Karte